

Silou hlasu

Text: Libor Hruška
Foto: David Háva

Napsat e-mail, podívat se na předpověď počasí na internetu nebo si ukrátit dlouhou chvíli hraním jednoduchých her. Díky speciálnímu programu ovládanému hlasem mohou i hendikepovaní pracovat s počítačem. Pořítit si ho není problém, těžší je ho hlasem zkrotit. Samouci jsou téměř bez šance.

S tělesným hendikepem se Dita Horochovská musela učit žít od narození, až do patnácti let mohla i přes nádor v krční páteři hýbat alespoň rukama. Pak se její zdravotní stav náhle zhoršil. „Přišlo to ze dne na den, bohužel nepomohla ani operace. Zbyl mi jenom hlas,“ říká devětadvacetiletá Dita, která dnes ostatní postižené učí, jak ruce nahradit alespoň při práci s počítačem. Společně s Lukášem Srbou založila spolek nazvaný Silou hlasu. Pořádají kurzy, které vracejí hendikepované zpátky do života.

SPECIÁLNÍ PROGRAM NA OVLÁDÁNÍ POČÍTAČE HLASEM VYVINUL TÝM VĚDCŮ Z LIBERECKÉ UNIVERZITY

„Myš. – Na střed. – Doprava padesát. – Dolů sto. – Vezmi,“ ukazuje Dita, jakými příkazy lze například kurzor myši nasměrovat na konkrétní složku umístěnou na ploše a otevřít ji dvojklikem. Speciální program před více než deseti lety vyvinul tým vědců z Technické univerzity v Liberci pod vedením profesora Jana Nouzy. Už tehdy u toho byla

i Dita. „Hledala jsem možnosti, jak bez rukou ovládat počítač a dozvěděla jsem se o těchto programech. Proto jsem se s libereckou univerzitou spojila, že bych něco podobného ráda vyzkoušela. Na základě mých podnětů začali pracovat na podobě a verzi, která je nyní k dispozici. Jde o programy MyVoice a MyDictate,“ vzpomíná Dita, která se tím stala historicky první uživatkou hlasových technologií v Česku. Díky hlasovým programům pak také vystudovala střední školu.

Bohužel nestačí jen software koupit a nainstalovat si ho, lidé se hlavně musejí program naučit správně ovládat. Podle zkušeností Dity s Lukášem mají samouci takřka nulovou šanci uspět. „Software stojí přes de-

Hlasová posilovna

Program na ovládání počítače hlasem stojí přes 10 tisíc korun, je ale uznán jako kompenzační pomůcka, lidem na něj může přispět úřad práce až do výše 90 procent z celkové částky.

Programy bohužel nemají demoverzi a hendikepovaní tak nemají možnost dopředu si ho vyzkoušet. Lukáš s Ditou jsou postiženým schopni zprostředkovat zapůjčení notebooků s programy.

„Hlasová posilovna“ je bezplatná, Lukáš s Ditou ale zatím nemají prostředky na to, aby jezdili po celém Česku. Kurzy proto probíhají v Praze. Díky spolupráci s pražským Centrem Paraple mohou školit i mimopražské, kteří jsou v Centru Paraple na několikatýdenním pobytu.

Více na silouhlasu.cz

set tisíc, a proto, když si ho lidé pořizují, měli by vědět, že ho dokážou i ovládat,“ vysvětlují Lukáš s Ditou smysl své „hlasové posilovny“. Mnoho uživatelů programu do mikrofonu zpočátku drmolí, mluví příliš tiše nebo se naopak snaží křičet. První neúspěchy je pak mohou zlomit, rezignují. „Důležité je nevzdát to, ale naopak trpělivě hledat tu správnou techniku a sílu hlasu,“ říká Lukáš s tím, že tyhle úplně základy mohou zabrat i dvě tři sezení s lektorem.

Ztracení nejsou ani lidé s vadou řeči, program lze částečně upravit nastavením povelů na míru konkrétnímu uživateli. „Řeč je třeba o ráckování, jednou jsme ale měli i klienta, který nedokázal správně vyslovovat slova začínající na samohlásku. Také to šlo vyřešit.“ Klíčový je výběr toho správného mikrofona, s kvalitním zařízením lze počítač ovládat nejen v interiéru, ale třeba i v parku nebo na zahradě. Neřešitelný problém samozřejmě přichází v kavárnách a na dalších rušných místech, kde se tluče více hlasů najednou.

PRO HENDIKEPOVANÉ JE DŮLEŽITÁ NEZÁVISLOST NA DRUHÝCH, SILOU SVÉHO HLASU JI MOHOU ZÍSKAT

Kurzy nejsou určeny pro osoby s mentálním postižením. Jsou především pro lidi po úrazech, kteří předtím s počítačem pracovali a komunikovali jeho prostřednictvím s okolím. Pro ně je to možnost, jak se opět vrátit do běžného osobního i pracovního života. Aby byli klienti dostatečně motivováni se s programy naučit, měli by být zcela odkázáni na svůj hlas. Délka výuky je individuální, v průměru nějaké dva měsíce. „Nevadí, když za rok vyškolíme třeba jen čtyři lidi, ale chceme vědět, že to mělo smysl, že jim to pomohlo,“ tvrdí Dita s Lukášem.

Dita z vlastní zkušenosti ví, jak důležitý je pro psychiku hendikepovaných pocit alespoň částečné nezávislosti na druhých. Čas strávený u počítače představuje jediné chvíle soukromí, které postižený má. Ano, někdo mu musí zapnout počítač, pak ale začíná naprostá svoboda. „Já vlastně v životě potřebuju pomoc od druhých úplně ve všem, o to víc si vážím třeba toho, že si můžu napsat soukromý mail a nemusím ho nikomu dalšímu diktovat,“ upozorňuje Dita. Právě znovuobjevené soukromí lidem dává nový smysl života. „Po absolvování kurzu většinou hrozně pookřejí.“

DITA S LUKÁŠEM MAJÍ PODOBNÝ
SMYSL PRO HUMOR. I DÍKY NĚMU
PRO NĚ DITINY HENDIKEPY NEJSOU
V PODSTATĚ ŽÁDNOU PŘEKÁŽKOU.